

fag med særdeles begrænsede ressourcer, stadig produceres en lind strøm af såkaldt populærvidenskabelige værker, når der er en fatal mangel på videnskabelige arbejder om snart sagt alt inden for den danske kunsthistorie. Det er ikke længere siden end 1972, at Politikens indbundne, stabelbare, dekorative 5 bindes værk udkom. »Dansk Kunst« adskiller sig hverken emnemæssigt eller begrebsmæssigt fra dette oversigtsværk, blot er den meget mindre, som det hedder i den berømte børnebog. Eller som der står i Hamlet: »What do you read, my Lord?« »Words, words, words.«

Wivan Munk-Jørgensen

Politikens historie set indefra. 1884-1984. I-II. (Politikens Forlag, 1983)
440, 568 s., 320 kr.

Politiken har fejret sit 100-års jubilæum med manér. Et blivende vidnesbyrd om åremålet er Bo Bramsens 1000-sider store bladhistorie. Den har fået undertitlen: En scrapbog samlet og kommenteret af Bo Bramsen, og han har selv fortalt, at han i det store og hele først har taget illustrationerne – og dem er der talrige af – og monteret dem for derefter at udfylde hullerne med tekst. Denne tekst, selvfølgelig velskrevet, samler sig om personer og begivenheder, lange linier og tilstande er der næsten aldrig, dog sker det jævnligt, at en sag eller en person følges op og til ende uanset, at dispositionen ellers er kronologisk ordnet år for år.

Det er altså ikke blevet en egentlig historisk fremstilling. Centrale emner savnes, og de blev savnet allerede ved Vald. Koppels fremstilling i 1946. Politiken er jo ikke blot en avis, men en af de centrale institutioner i Danmark, og det indebærer særlige forpligtelser. Det

vil derfor simpelthen være en pligt, at vi senere får en regelret avishistorie. Det kunne Bo Bramsen sikkert også have leveret; nu blev det imidlertid det, vi har fået, og det er der al mulig grund til at være glad for, fordi det også giver en lang række betydningsfulde oplysninger og givetvis vil nå mange flere læsere, end en egentlig historisk fremstilling vil gøre.

Der skal blot nævnes nogle eksempler på, hvad der ville have været i en historisk fremstilling, men mangler her. Fra avisens indhold: stofområder, der kom og gik, herunder også periodiske karakteristikker af avisens stoffordeling; kronikkens indhold (vi får kronikørernes navne) og niveau – det samme gælder lederne, der gennem årene har varieret stærkt i henseende til sværhedsgraden set fra læsernes synspunkt. Der er også et område som litteraturanmeldelserne, der lige fra starten var et styrkeområde. Her er der store svingninger, vi ikke hører om. Snart har der været forholdsvis stor andel af faglitteratur, snart slet intet: hvornår var det sådan og hvornår anderledes, og ikke mindst hvorfor (redaktørens luner?).

Inden for den økonomisk betonedede side er der også en god portion spørgsmål, man gerne havde set stillet og besvaret. Der er det helt banale, hvad medarbejderne tjente, men også sammensætningen af bladets indtægter, og hvilken indflydelse økonomiske hensyn havde på stoffet (lokalt københavnerstof og landsstof, overklasserstof og småborgerstof).

Alt dette har imidlertid ifølge værkets anlæg ikke ligget for. En skønne dag bør Politiken dog opfylde sine forpligtelser på dette område. Der er imidlertid en anden forpligtelse, man kunne ønske sig, men det er nok for meget forlangt, at Bo Bramsen havde opfyldt en forpligtelse lignende den

P.F. Suhm påtog sig, da han i 1700-tallet ved siden af sin store, offentliggjorte Danmarkshistorie skrev Hemmelige efterretninger om de danske konger. Selv om Bramsen har skrevet meget åbent om mangt og meget, ved han sikkert så meget, som han taktfuldt har udeladt, at han kunne skrive Hemmelige efterretninger om Politiken.

I øvrigt tager »kongerne« også en betydelig plads i bogen; de omtales endog mere end Hans Bendix! Det hedder i forordet: Nogle læsere vil muligvis anke over, at bladets chefer dominerer beretningen. Forklaringen er, at det gør de, fordi chefer er både morsomt at *skrive* om og *læse* om.

Det er rigtigt, at cheferne, måske fuldt så meget spillet omkring dem, indtager en væsentlig rolle i bogen. Brydninger om dem og holdningerne bag dem er imidlertid ikke ligegyldige, og den plads, de optager, kræver ikke nogen undskyldning. Derimod kunne der måske have været grund til at være lidt skuffet over, at der ikke gøres noget mere ud af stjernejournalisterne. Eksempelvis kunne Andreas Vinding og Ringsted i al deres forskellighed have fortjent fyldigere karakteristikkere af deres personligheder og journalistik; det kunne godt have været gjort inden for bogens anlæg.

Når alt dette er sagt, må det fastholdes, at bogen om Politiken til enhver tid medtager de centrale begivenheder i bladets historie. Det er de nye initiativer (efter sin natur er Bramsen særlig glad for dem), frontstillinger mellem redaktion og administration og bestyrelse, der ofte er meget komplicerede, og i nyere tid dels arbejdskonflikter og teknik, dels forholdet til det radikale venstre. Det er der det hele, uanset at læseren undertiden selv skal trække linierne. Det hele støttes udmærket af illustrationerne, selv om det kan knibe med at holde kadencen mellem tekst

og billeder. Næppe nogen anden bladshistorie vil fængsle som denne. Efter læsningen vil den stå i reolen som en håndbog, men en dybtgående forståelse og opfattelse af Politikens historie vil kræve en nøje eftertanke hos læseren.

Sluttelig: Bo Bramsens bog gør det helt aktuelt, hvordan skal man skrive om de seneste årtiers historie? Ja, spørgsmålet er stillet for bredt. Det aktuelle er, hvor meget kan man forudsætte bekendt. Det er oplagt, at det er generationen på 60 og opefter, der får mest ud af de to bind. Ud fra en erfaring erhvervet ved gennem årtier at undervise yngre studenter må det desværre erkendes, at alt for meget i bogen forudsættes bekendt. Det må samtidig erkendes, at skulle alt og alle have været nærmere forklaret, ja da havde det været uhyre svært at undgå det gumpetunge. Dette er et problem, bogen også rejser. Selv om det ikke har været dens formål, bliver den også derigennem et værk, der vedrører både den skrivende og den undervisende historiker. Denne gode bog kan bruges til mange ting. Og så er den billig.

Vagn Dybdahl

H.N. Garner: *Konge, knes og bisp. Venden og Danmark. Naboer gennem 1200 år.* (Poul Kristensens Forlag, 1984). 101 s., 96 kr.

I mere end 700 år, til Frederik 9.s død i 1972, bar de danske konger titlen »de venders konge«. Baggrunden i det engang så nære forhold mellem Danmark og Venden giver H. N. Garner i denne lille bog. I en kort indledning skildres nogle hovedtræk af det vestslaviske folk venders ældste historie og deres område langs Østersøkysten fra Østpreussen til Holsten, mellem Saale og Elben. Derefter følger den egentlige